

ZgSp2353-7426/3.11.2019/20.12.2019/30.12.2019/10

Dr Janusz Bryk

ORCID 0000-0002-3366-8037

Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku

**DOROTA ORKISZEWSKA,
KONFRONTACJA W POSTĘPOWANIU KARNYM,
Towarzystwo Wydawnictw Naukowych
LIBROPOLIS Sp. z o.o., Lublin 2016, ss. 294.
ISBN 978-83-63761-76-9**

Streszczenie

Piśmiennictwo dotyczące problematyki konfrontacji w procesie karnym jest obszerne, aczkolwiek, każde kompleksowe opracowanie tego zagadnienia zasługuje na uwagę i akceptację. Taką publikacją, przedstawiającą wielopłaszczyznową analizę tej czynności procesowej jest recenzowane opracowanie Doroty Orkiszewskiej. Książka jest próbą podjęcia szerokiej analizy konfrontacji w procesie karnym, zarówno w aspekcie prawnoporównawczym, psychologicznym, jak i kryminalistycznym. Stanowi cenne uzupełnienie i rozszerzenie wiedzy o istotnej w procesie karnym czynności jaką jest konfrontacja.

Słowa kluczowe: postępowanie karne • konfrontacja • okazanie • świadek • podejrzany • biegły.

**DOROTA ORKISZEWSKA,
CONFRONTATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS,
Towarzystwo Wydawnictw Naukowych LIBROPOLIS Sp. z o.o.,
Lublin 2016, pp. 294. ISBN 978-83-63761-76-9**

Abstract

The literature on the issue of confrontation in a criminal trial is extensive, however, any comprehensive study of this issue deserves attention and acceptance. Such a publication, presenting a multifaceted analysis of procedural measures, is a reviewed study by Dorota Orkiszewska. The book is an attempt to undertake a broad analysis of confrontation in a criminal trial, in terms of law-making, psychological and criminal aspects. It is a valuable supplement and extension of our knowledge of the importance of confrontation in the criminal procedure.

Keywords: criminal proceedings • confrontation • presentation • witness • suspect • expert.

* * *

Problematyka konfrontacji w procesie karnym doczekała się w piśmiennictwie wielu publikacji, w tym o charakterze monograficznym¹. Jedną z nich jest także recenzowane opracowanie Doroty Orkiszewskiej.

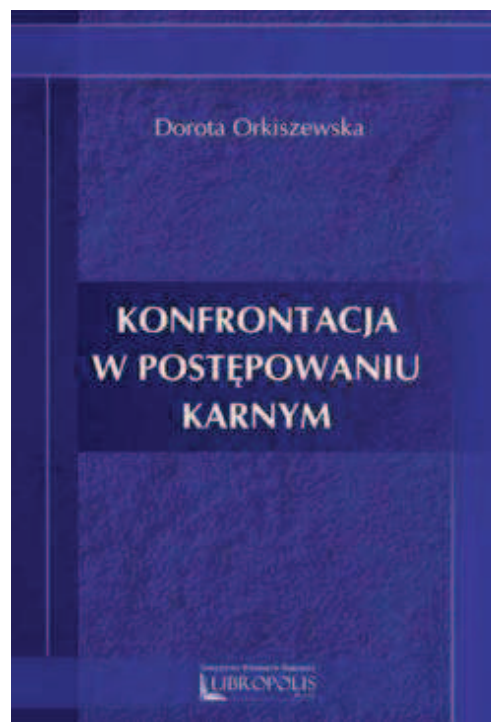
W literaturze zgodnie podkreśla się, że konfrontacja jest jedną z najtrudniejszych czynności procesowo-kryminalistycznych. Stanowisko to jest niewątpliwie słuszne. Niestety nie przez wszystkich, wykonujących w praktyce czynności postępowania karnego, doceniane. Trudność konfrontacji wynika bowiem z jej wielopłaszczyznowości. Prawidłowe i efektywne przeprowadzenie tej czynności wymaga uwzględnienia nie tylko przepisów Kodeksu postępowania karnego, dotyczących przesłuchania, protokołowania i innych, lecz także znajomości zasad taktyki kryminalistycznej (w szczególności kryminalistycznej taktyki przesłuchania) oraz respektowania aspektów psychologicznych z kręgu psychologii sądowej czy też psychologii kryminalistycznej².

---

¹ Zob. P. Łobacz, *Konfrontacja. Studium prawnokarne i kryminalistyczne*, Warszawa 2013.

² Zob. E. Gruza, *Psychologia sądowa dla prawników*, Warszawa 2009 i wydanie z 2017, B. Hołyst, *Pojęcie i zakres psychologii kryminalistycznej*, „Proku-

W recenzowanej pracy dr Dorota Orkiszewska podjęła próbę kompleksowego opracowania prawnodowodowej problematyki konfrontacji, ze szczególnym uwzględnieniem tych kwestii karno-procesowych, które dotychczas pomijano lub traktowano marginesowo w piśmiennictwie prawniczym oraz orzecznictwie sądowym. Fakt ten świadczy o przygotowaniu i wiedzy Autorki z zakresu procedury karnej. Jest to adekwatne z zainteresowaniami dr Doroty Orkiszewskiej, o których wydawca wspomina na okładce książki, podając, że jest Ona

doktorem nauk prawnych, pracownikiem naukowo-dydaktycznym, z ukończoną aplikacją prokuratorską a do tego autorką kilkunastu opracowań z zakresu procedury karnej, głównie prawa dowodowego. Istotną informacją, zawartą na okładce, jest także to, że książka stanowi uaktualnioną wersję rozprawy doktorskiej. Opracowanie jest skierowane do szerokiego kręgu Czytelników, zwłaszcza do praktyków działających w sprawach karnych, zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i sądowym.

Książka, w swojej strukturze wewnętrznej jest podzielona na siedem rozdziałów, których podsumowanie umieszczono w uwagach końcowych. Na początku opracowania został wprowadzony wykaz skrótów, a w części końcowej Autorka umieściła obszerny wykaz cytowanej literatury oraz co jest bardzo istotne – wykaz orzeczeń – Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

W rozdziale pierwszym Autorka prezentuje pojmowanie konfrontacji w terminologii prawnej i prawniczej, jak również w piśmiennictwie kryminalistycznym. Ponadto przedstawia w interesujący sposób, przekrój historyczny kształtowania się czynności procesowej, jaką jest konfrontacja. W rozdziale tym zawarto także rozważania dotyczące celu, form, funkcji omawianej czynności proce-

---

ratura i Prawo”, 2001, nr 7–8; B. Hołyst, *Psychologia kryminalistyczna*, wyd. IV, Warszawa 2018.

sowej, jak również zagadnienia prawne konfrontacji w oparciu o normy kodeksu postępowania karnego.

Rozdział drugi pokazuje konfrontację w kontekście innych szczególnych form przesłuchania. Jest to, na przykład, analiza konfrontacji i okazania z uwagi na funkcję jaką pełnią w postępowaniu karnym te dwie czynności procesowe. Są też dyskutowane zagadnienia dopuszczalności przeprowadzenia konfrontacji, z uwagi na to, że oskarżonemu (podejrzanemu) nie przysługuje „bezwzględne” prawo do przesłuchania konfrontacyjnego w myśl art. 172 k.p.k. Interesująca jest także eksploracja dopuszczalności konfrontacji podczas oględzin lub eksperymentu procesowego, stosownie do treści art. 212 k.p.k. Autorka odnosi się tu do zaprezentowanego stanowiska Sądu Najwyższego i literatury przedmiotu.

Niezwykle ważne zagadnienia dopuszczalności i przebiegu czynności procesowej konfrontacji znalazły się w rozdziale trzecim. Ze względu na istotność rozważań przedstawianych przez Autorkę, przedmiotowy rozdział ma wybitnie praktyczne odniesienie do przepisów kodeksu postępowania karnego. Szczęólnego znaczenia przybiera tutaj wyjaśnienie meritum „sprzeczności” warunkującej dopuszczalność konfrontacji, co w praktyce nie zawsze jest dostatecznie czytelne, jak również analiza kwestii zainicjowania konfrontacji i podmiotowych ograniczeń tej czynności procesowej. W rozdziale tym Autorka zajęła się także ważną kwestią dopuszczalności konfrontacji z udziałem osoby małoletniej. Przedstawiona dyskusja wywodów zawartych w literaturze przedmiotu, orzecznictwie, ale przede wszystkim odnosząca się do unormowań prawnych, wskazuje jednoznacznie, że przeprowadzenie takiej czynności należy traktować w sposób szczególny, mając głównie na uwadze wiek osoby małoletniej.

W rozdziale czwartym zostały umieszczone treści dotyczące dopuszczalności konfrontowania biegłych i udziału biegłych podczas konfrontowania innych uczestników postępowania. Autorka wyraźnie zaznacza, że w piśmiennictwie brak jest pełnej zgodności co do dopuszczalności konfrontowania biegłych, aczkolwiek przedstawia wyjściową tezę w oparciu o art. 172 k.p.k., że konfrontację wolno zastosować nie tylko wobec podejrzanych i świadków, ale również wobec tak heterogenicznego osobowego źródła dowodo-

wego jakim jest biegły³. Podjęte rozważania wskazują na odniesienie treści art. 201 k.p.k. i jego uregulowań względem art. 172 k.p.k. Autorka w sposób szeroki i krytyczny analizuje te odniesienia. Treści znajdujące się w rozdziale czwartym, z uwagi na ich istotę i konsekwencje prawne przedstawionych tam rozwiązań, zasługują na szczególne zainteresowanie.

Niemniej zajmujący, biorąc pod uwagę zawartość tematyczną, jest rozdział piąty. Dotyczy on konfrontacji pokazanej w aspekcie kryminalistycznym. Tutaj przedmiotem zainteresowania Autorki są nie tylko zagadnienia prawne wiążące się z przeprowadzeniem konfrontacji, ale również wymogi kryminalistycznej taktyki wykrywania mającej zastosowanie w tym przypadku, a w szczególności kryminalistycznej taktyki przesłuchania. Wnikliwie zostały omówione kwestie przygotowania się do przeprowadzenia konfrontacji oraz przeprowadzenie jej kolejnych etapów z poszanowaniem taktyczno-kryminalistycznych zasad przesłuchania konfrontacyjnego. Dla praktyków przeprowadzających m.in. konfrontację, na uwagę zasługują rozważania dotyczące techniki i taktyki zadawania pytań podczas konfrontacji. Ponadto warto zwrócić uwagę na uwzględnienie zagadnień konfrontacji pośredniej oraz problemów tak natury prawnej, jak i praktycznej z nią związanych. W rozdziale tym w oparciu o piśmiennictwo zostało także przedstawione „studium przypadku” odnoszącego się do zaniechania konfrontacji i skutków takiej decyzji.

Treść rozdziału szóstego odnosi się do skutków procesowych obrazu przepisów, m.in. dotyczących konfrontacji, szczególnie gdy w grę wchodzi przyczyna odwoławcza, którejś ze stron lub gdy może nastąpić zwrot sprawy oskarżycielowi publicznemu w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego, jeżeli zachodzą podstawy zawarte w art. 344a § 1 k.p.k. W tej materii ciekawe są też rozważania, które podjęła Autorka, a które dotyczą braku przeprowadzenia konfrontacji, mając na uwadze, że przeprowadzenie tej czynności nie ma charakteru obligatoryjnego.

W rozdziale siódmym Autorka zajęła się kluczowymi zagadnieniami praktycznymi w odniesieniu do konfrontacji, dotyczącymi konfrontacji nieformalnej (pozaprocesowej) przeprowadzonej przez

---

³ D. Orkiszewska, *Konfrontacja w postępowaniu karnym*, Lublin 2016, s. 151.

podmioty nieuprawnione np. prywatne działania procesowe obrońcy oraz przez podmioty uprawnione, ale wykonujące te czynności poza postępowaniem karnym np. w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych, dokumentowane zazwyczaj w formie notatki urzędowej. Ponadto zostały tu zaprezentowane kwestie efektywności konfrontacji jako czynności dowodowej, które niestety pokazują jej niską skuteczność. Zawsze jednak trzeba mieć na uwadze inne walory poznawcze tej czynności. W tej ostatniej części opracowania znalazły się również zagadnienia związane z dokumentowaniem konfrontacji jako czynności dowodowej oraz problematyka ujawniania wyników konfrontacji w postępowaniu jurysdykcyjnym postępowania karnego.

Wnikliwa analiza zagadnień przedstawionych w książce jest na wysokim poziomie merytorycznym, a wyrażane opinie poparte dobrą argumentacją. Dopełnieniem są interesujące wnioski *de lege ferenda* w zakresie uregulowań legislacyjnych dotyczących konfrontacji, które Autorka przedstawiła w uwagach końcowych. Książka jest przeznaczona głównie dla praktyków, którzy w swojej codziennej pracy przeprowadzają przesłuchania, w tym także konfrontacje. Może ona również stanowić ciekawy głos w dyskusji na temat tej czynności dla przedstawicieli doktryny postępowania karnego i kryminalistyki. W końcu również studenci prawa i aplikanci powinni sięgnąć po tę pozycję i dzięki niej zyskać możliwość pogłębienia swojej wiedzy i zaspokojenia ciekawości w tej dziedzinie.

Książka Doroty Orkiszewskiej jest istotnym głosem w dyskusji nad efektywnością postępowania karnego i skutecznością rozwiązań zawartych w kodeksie postępowania karnego.